

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 35.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne šte 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne

V pričakovanju.

Sprejet je bil predlog, da se državnemu uradništvu izplačajo 1. aprila nove draginjske doklade in tudi prvi obrok diference za nazaj. To se bo zgodilo, če ne bo kakega posebnega presenečenja vmes. Je to nujna potreba in skrajni čas že za to, ker grozi, da se s skrajno slabim gmetnim situiranjem državnega uradništva zamaje vsa zgradba naše države in da prizadene našo upravo občutna škoda zaradi tega.

Veržniki — milijonarji, banke in njih zveze in valutni spekulanti so direktni grobokopi naše države, ker tirajo z diktiranjem cen vsem predmetom v državi, do neverjetnih višin večino državljanov v naravnost obupno stanje. Država si pomaga z zvišanjem draginjskih dokladov, in tako gre igra naprej — v pogubo, če se ne bo pravočasno izpodbilo vladajoči kapitalistični manjšini tla in vpliv, da ne bo gospodarsko uničevala večine.

Priti moramo do edine pravega in zdravega principa: da je procvit in napredok države odvisen od zadovoljstva vladanih, ne pa od zadovoljstva vladajočih.

Tudi redukcija uradništva je predmet našega pričakovanja. Vlada se trudi, — če ne bodo zopet zli duh pri njenem delu stranke, ki bodo zopet iz strankarskih razlogov skušale imeti prevladajoči vpliv pri rešitvi tega vprašanja. Vlada hoče gospodarsko dobro, a dobi nadvpliv nad njenim delom kapitalistična manjšina; vjda hoče upravno dobro, a dobe nadvpliv nad njenim delom stranke. In prvi problem se reši ugodno za žep kapitalistov, drugi problem se reši ugodno za stranke; državo in interese večine državljanov se pa podredi zasebnim in strankarskim interesom.

Vladna komisija je izdelala predlog zakona o državnih činovnikih. To bi bilo tretje naše pričakovanje. S tem bi se uvedla nekaka stalnost v državno upravo, državno uradništvo bi dobilo svoj prepotreben mir za delo v dobrobit države, ker bi se ga s tem postavilo izven igre z ozirom na izrabljanje v strankarske namene. Dobili bi zakon, ki bi nam dal neko stalnost v pravicah in dolžnostih, dal bi nam enotnost, da bi naš položaj ne baziral le na nesigurnih naredbah, ki se izmenjavajo vsak čas.

To bi bil tudi temeljni zakon za učiteljstvo, s katerim bi bil uravnan naš materialni in pravni položaj.

Izpopolnili in dopolnili bi ga v posebnostih posameznih kategorij državnih uradnikov še specialni zakoni.

Dopolnilne naredbe z ozirom na potrebe šolstva in učiteljstva bo obsegal šolski zakon. Glavni Prosvetni svet v Beogradu je prav v teh dneh zaključil

Načrt zakona — pragmatike o državnih uradnikih.

Posebna državna komisija je izdelala načrt zakona o uradnikih in sicer na podlagi načrta uradniškega udruženja. Na podlagi referata ministrstva za konstitucijo in izenačenje zakonov izvolil je nedavno ministrijski svet poseben interministerijalen odbor, ki naj predlaga zakonski načrt in poda o njem svoje mnenje. V naslednjem objavljamo glavne določbe tega zakonskega predloga.

Glede sprejemanja v državno službo določa načrt, da so vsi poklici v vseh strokah državne službe pod zakonitimi pogoji enako dostopni vsem našim državljanom; naturalizirani državljanji pa morejo dobiti državno službo, če bivajo že deset let v naši kraljevini. Vsaka oseba, ki hoče stopiti v državno službo, mora biti stara vsaj 18 in ne več ko 40 let. Politična načela uslužbenca niso ovira za sprejem v državno službo. Izvzete so pa osebe, ki priznavajo načela protipravne premembe državnega reda, ali ki pripadajo religiji, katera ni priznana v državi.

Po kvalifikaciji, ki se zahteva za sorojem v posamezne stroke, se državna služba deli na šest kategorij: I. služba, za katero se zahteva popolna fakultetna ali njej ravna kvalifikacija, katero je treba dokazati z diplomom; II. služba, za katero se zahteva popolna srednješolska kvalifikacija z zrelostnim izpitom; III. služba, za katero se zahteva najmanj 6 razredov gimnazije; IV. služba, za katero se zahtevajo najmanj 4. razredi gimnazije; V. služba, za katero se zahteva najmanj dovršena ljudska šola, in VI. služba, za katero se zahteva najpotrebnejša pismenost in odsluženie roka v vojski. Uslužbenec od I. do vključno IV. kategorije so uradniki, uslužbenec V. kategorije so poduradniki, uslužbenec VI. kategorije pa slugi in nekvalificirani delavci. Kategorije se dele na skupine, katerih je v I. kategoriji osem, v II. in III. šest, v IV. pet, v V. štiri in VI. tri. Državna služba je prvo leto provizorična, po poteku tega roka pa dobiva uslužbenec avtomatično stalnost pod zakonitimi pogoji.

Glede plač državnih uslužbencev določa načrt: Plača se deli na osnovno in

delo na načrtu šolskega zakona in to je četrto naše pričakovanje.

Tako bazira ves naš današnji položaj na samih pričakovanjih, ki nas drže v negotovosti, katera ni ravno najboljša podlaga zaupanju.

V četrtem letu bi pač smeli pričakovati urejenejših razmer!

na položajno; stanarina se deli na redno in povečano, dodatki so predvideni samo za deco. Osnovna plača se določa po kategoriji službe ter se v vsaki kategoriji deli na 10 stopinj tako-le:

Osnovna plača — stanarina (v stotinah dinarjev):

I. 45—18, 50—20, 55—22, 61—26, 67—26, 75—30, 83—30, 93—35, 103—40, 120—45.

II. 37—16, 40—18, 45—18, 50—22, 56—22, 62—26, 70—26, 78—30, 88—30, 98—35.

III. 30—14, 33—16, 36—16, 41—18, 46—18, 52—22, 58—22, 66—26, 74—26, 84—30.

IV. 24—12, 27—14, 30—14, 33—16, 38—16, 43—18, 49—18, 55—22, 63—22, 71—26.

V. 19—10, 22—12, 25—12, 28—14, 31—14, 36—16, 41—16, 47—18, 53—18, 61—22.

VI. 15—10, 18—10, 21—12, 24—14, 27—14, 30—16, 35—16, 40—18, 46—18, 52—18.

Uslužbenec, ki po dovršenju najvišje stopinje osnovne plače svoje kategorije ostane še nadalje v državni službi, dobiva za ves čas nadaljnjega službovanja najvišjo osnovno plačo svoje kategorije, povečano za 25%, a ta povešek se ne vračunja v penzijo. Stanarina se more po razmerah v posameznih krajih povečati za 50, 30 ali 20%. Dodatek za otroka znaša do dovršenega 6. leta 360, do 12. leta 600, a do polnoletnosti 960 dinarjev na leto.

Položajne plače delavnih skupin po posameznih kategorijah se dele tako-le:

I. Delavna skupina (višje) št. 1. 15.000, št. 2. 12.000, št. 3. 9.000, št. 4. 6.600, št. 5. 5.000, št. 6. 3.600, št. 7. 3.000 in št. 8. 2.400 dinarjev.

II. Delavne skupine: št. 1. 7.500, št. 2. 6.000, št. 3. 4.500, št. 4. 3.200, št. 5. 2.600 in št. 6. 2.000 dinarjev.

III. Delavne skupine: št. 1. 5.600, št. 2. 5.000, št. 3. 3.600, št. 4. 3.000, št. 5. 2.400 in št. 6. 1.800 dinarjev.

ka stavka, vedno trdijo, da so isto povzročili tuici.

V West Virginiji je naravnost škandalozno ravnanje z našimi ljudmi. Nad 18 mesecev živijo že premogarji v šotirih in strašno prezebajo in trpijo pomankanje v vsem. Lastniki so jih s silo izgnali iz hiš, zato ker so se hoteli združiti v del. zvezo, in ko je šel eden izmed delavcev k predsedniku Z. D. A. Hardingu, so ga obsodili, da je kriv izdaje Z. D. A.

V državi Colorado, je bila pred nekaj meseci jugoslovenska vas Pueblo. Jugoslovenci so imeli tam prijazne domove, šole, cerkve i. t. d., delali so v topilnicah; pa narasla je bližnja reka, katera ni le uničila vseh posestev in lastnine, temveč potopila mnogo našega ljudstva.

Zdi se mi, da tudi ta prohibicijska postava zadene bolj Slovane, kot druge

IV. Delavne skupine: št. 1. 4.500, št. 2. 3.200, št. 3. 2.600, št. 4. 2.000, št. 5. 1.600 dinarjev.

V. Delavne skupine št. 1. 2.600, št. 2. 2.000, št. 3. 1.600 in št. 4. 1.200 dinarjev.

VI. Delavne skupine št. 1. 1.400, št. 2. 1.000 in št. 3. 500 dinarjev.

Plače ministrov in njihovih pomočnikov so določene tako-le: Predsednik vlade ima plače in stanarine 60.000 dinarjev na leto; ministri, predsednik državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole po 50.000 dinarjev; pomočniki ministrov, podpredsedniki državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole po 45.000 dinarjev; člani državnega sveta, kasacijskega sodišča in glavne kontrole, redni univerzitetni profesorji ter predsedniki državne hipotekarne banke in uprave državnih monopolo po 40 tisoč dinarjev.

Na vsaki stopnji osnovne plače traja služba tri leta, a po tem roku dobiva uslužbenec avtomatično plačo prve višje stopnje. Uslužbenec ali upokojenec mora naziti na svoje dostojanstvo. Izrabljati uradne oblasti in položaja v strankarske svrhe se kaznuje z odpustom iz službe. Državni uslužbenci ne smejo sklicevati javnih strankarskih zborovanj, niti se jih ne smejo aktivno udeleževati, niti organizirati in predstavljati politične stranke in skupine.

Delovni čas v pisarni ne more biti daljši nego 8 ur dnevno. V soboto popolne in v nedeljo cel dan je počitek. V tem času posluje samo dežurni. Uslužbenec imajo vsako leto pravico do dopusta, ki se določa po kategoriji službe.

Vsa vprašanja glede prevajanja starih uslužbencev na novo pragmatiko se rešijo s posebnim pravilnikom

Kako postopaj učitelj pri zemljepisnem pouku.

(Konec.)

Ko dospemo na Kosovo polje, napojeno s slovansko in nič manje tudi s turško krvjo, pokličemo učencem v spomin predvečer Vidovega dne in naj slišijo učenci Miloš Obiliča, ki se zahvaljuje knezu Lazarju na napitnici: »Hvala ti, čestiti kneže, na tvome daru, a nehvala na takoj riječi! Mi nismo izdajice bili, niti čemo biti, a da Bog da, da ti ne sjeđi izdajica uz koljeno. Sjutra će biti Vidov dan, vidjet čemo, ko je vjera, ko li je nevjera i izdajica.«

Pokažimo na Vidov dan kneza Lazarja, ki juriša na svojem belcu pred voj-

narode. Italijani imajo cele zaloge opojnih pijač, so strah okoličanom, njih naselbin, pobijajo detektive, in vkljub temu so mnogo bolj spoštovani v Zed. Drž. Amerike, kot pridni in potrpežljivi Slovani.

Vsegaomogčni Dolar je na silno visoki stopnji; napaka je pa ta, da ga je tako težko dobiti sedanje čase, še težje ga držati. Industrija, ponos Kolumbije, počiva; veliki železni stroji, kateri delajo z mrzlično hitrostjo v boljših časih, stojijo. Delavec pa tava po ulicah in prosi za manj po tovarniških pisarnah za delo.

Meso, ki je bilo v primeri veljave dolarja pred vojno še po ceni, (to pa zato, ker so imeli po skladiščih za več let starega bizonovega mesa) je sedaj drago.

Naj omenim še, da plin, prah in strašna vročina pobija mnogo naših ljudi v zgodni mladosti. Pokopališča z nagrobnimi imeni pričajo o tem.

LISTEK.

Naši rojaki v Ameriki.

(Izviren dopis.)

Odkar je omejeno naseljevanje Jugoslovenov v Združ. državah Amerike, je nastopila nekaka tajna gonja proti vsemu, kar ni angleško. Slovenska šola v Clevelandu se je spremenila v angleško. Škof Schrems (nemškega izvora) je prepovedal, da bi se učilo v slovenskem jeziku. Potujčevanje se dogaja kar na debelo.

Zdi se mi dobro, ako bi se zainteresiralo naše jugoslovenske trgovce s papirjem, da bi prodajali in v slovensko-ameriški svet razprodajali naše knjige, revije, razglednice, kipe i. t. d.; pripo-

moglo bi se morda nekaj več k zavednosti med našim ljudstvom.

Češke razglednice s slovanskimi imeni mest, rek in krajev so povzročile mnogo zanimanja med Čehoslovaki; morda bi jugoslovenske imele enak vpliv med Jugoslovenci.

Med večimi jugoslovenskimi novinarji, imamo tudi 14 slovenskih časnikov, o katerih bi se pa lahko trdilo, da so skoraj več v škodo, kot v probujanje slovenstva v Ameriki. Katoliški lističi so bolj za italijanski Rim, kot za kaj drugega, med tem ko drugi, takoimenovani delavski listi, bolj ubijajo narodno zavest kot jo probujajo. Da, še Sokoli, ki so vedno биле narodnjaki, so si nadeli v Chicago ime kot »delavski« Sokol.

Ameriški kapitalisti silno preganjajo delavske zveze (Unije); kadar je kje ka-